

Har Mattias Karlsson alltid rätt om vindkraft?

I HP 7/6 ondgör sig MK åter över Hylte kommuns vindkraftsplan, som skyddar landskap och människors hälsa mot vindkraftverk >150 m. Med argumentet att "Vindkraften lämnar få spår i sin omgivning".

Detta bemöts i HP 26/6 av företrädare för lokalbefolkningen i Simlångsdalen och Bygget som hotas av 250/300 m höga vindkraftverk. Holländska och engelska projekt kommer att nå höjder om 485 m ö.h. och rasera det halländska landskapet. Verken är fyra ggr högre än närliggande Virsehätt (3,6 km), som når 120 m ö.h. Förr använt som riktmärke för sjöfarare. Vid jämförelse med Oskarströmsmastens 469 m ö.h. inses att redaktören förlorat sinne för proportioner och hallänningarnas rätt till ett orört landskap och hälsosaker livsmiljö.

MK använder Naturvårdsverkets gränsvärde 40 dBA som missvisande argument.

WHO underkände redan 2018 tillämpningen av dBA som mätnorm, då den filtrerar lågfrekvent ljud och riskerar "adverse health effects". Med rekommendationen att medlemsstaterna ska fastställa nya regelverk i samverkan med medicinsk expertis. Tre svenska akustiker svarade för den medicinska bilagan.

Uppsala Universitet avslöjade redan 2008 att beräkningsmodellen Nord2000 underskattar lågfrekvent ljud med >8 dBA. Naturvårdsverket har inte agerat trots att modellen togs fram för markbunden fordonstrafik i början av seklet. Universitetet har utvecklat datamodell (2014) som visar att flytande max-värden överskrider gränsvärdet med 15 dBA.

Forskning visar också att kraftiga turbulenser alstrar amplitudmodulerat ljud, som är hörbart inomhus över 3,5 km. Trefaldigt längre än konsultbolagens beräkningar. Naturvårdsverket erkände detta faktum vid revideringen av bullerregelverket 2020, med noteringen att "vi följer frågan". En medveten fördröjning av folkets rätt till hälsosam sömn och uppväxt.

Folkhälsomyndighetens regelverk för inomhusbuller överskrider utan åtgärd.

Naturvårdsverket har konsekvent undvikit att utvärdera rapporter om infraljudens påverkan av hjärna, hjärtsäck, lungvävnad och de små kapillära blod- och lymfkärlen. Nobelprisbelönad forskning (2021) visar att det laminära blodflödet vid tryckpåverkan övergår till turbulent flöde, vilket successivt blockerar kärlets transport av syre och näringsämnen. Den tyska forskaren Ursula Regull-Staeck har uppmanat till stopp för vindkraft och andra tunga bullerkällor.

Verken emitterar dessutom infraljud, lågfrekvent ljud, ljus- och plastföroreningar, markvibrationer och magnetfält. Med skadliga "spår" på cell- och kromosomnivå.

Ove Björklund

God Livsmiljö Hylte

Nötningen av rotorbladen sker på molekylnivå som avskiljer evighetsgifter av epoximaterial. De infiltrerar näringskedjan via växt- och djurplankton till vår föda och frigörs tillsammans med näringsämnen i magsäcken. Plastmolekylernas storlek understiger 0.32 nanomillimeter och kan då passera cellmembranen och påverka cellkärnan som värdelösa och inflammationsdrivande ämnen.

<https://www.oru.se/nyheter/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv-2024/pfas-kan-oka-risken-for-sjukdomar-hos-ofodda-barn/>

Folkhälsomyndigheten-Inte klimatsmart att låta vinden passera Hylte

Att låta vinden passera helt fritt är ett dåligt beslut av Hylte kommun. För det är i praktiken innebörden av att begränsa vindkraftverk till att vara högst 150 meter höga.

HP Ledare 7/6. Vindkraften är på många sätt en helt fantastisk energikälla då den lämnar få spår i sin omgivning. Detta har också allt fler förstått i vårt avlånga land. Utbyggnaden av den förnyelsebara energikällan går som tåget, och lär så göra inom överskådlig tid, både här i Sverige och runt om i världen. Vindkraften har framtiden för sig i den så nödvändiga klimatomställningen där de fossila energikällorna måste fasas ut.

Men det finns en kommun som i praktiken säger nej till ny vindkraft, i alla fall de vindmöller som överstiger 150 meter. Med tanke på den tekniska utvecklingen mot allt högre vindkraftverk, som är både mer kraftfulla och lönsamma, har Hyltes höjdbegränsning lagt sig som en våt filt över kommunens omställning till mer förnyelsebar energi.

Men som Hallandsposten rapporterar i dagens tidning finns det ett företag som vill utmana Hyltes begränsning och planerar att ansöka om att bygga vindkraftverk som kan vara upp till 250 meter höga. Det är det norskgädda vindkraftsbolaget Zephyr som ligger bakom planerna på att bygga omkring åtta vindkraftverk i ett område mellan Långaryd och Boarp i Hylte kommun.

Det ska dock tilläggas att det kan dröja över ett år innan en ansökan skickas in. Men bara tanken på att utmana Hylte kommuns vindkraftsregler är mycket välkommen; höjdbegränsningen hämmar nämligen både utbyggnaden av den förnyelsebara energin, och klimatomställningen i kommunen. Enligt vad Martin Pettersen, vd på Zephyr i Sverige, uppger i en intervju med ledarredaktionen, kan de planerade vindkraftverken få en installerad effekt på mellan 6 och 8 MW per vindmölla, och totalt ha en årsproduktion på mellan 160 och 200 GWh. Denna årsproduktion skulle vara betydligt mer än den samlade elproduktionen av de 18 vindkraftverk som i dag snurrar i Hylte kommun. För att uttrycka det med andra ord så har höjdbegränsningen på 150 meter, som infördes för fem år i samband med att den gällande översiktsplanen antogs, helt spelat ut sin roll. Så länge som den begränsningen finns kvar kommer det inte att byggas nya vindkraftverk i Hylte.

Vinden – den blåser för oss alla. Men det är bara den som fångar vinden som kan dra nytta av dess inneboende krafter. Och det gör som sagt många i vårt avlånga land. Därför är det synd att Hylte låter vinden passera kommunen. Det är inte klimatsmart.

Budskapet till politikerna i Hylte, inte minst till det politiska styret Framtid Hylte, är därför tydligt. Tänk om, och tänk rätt. Det är dags att revidera den gällande vindkraftsplanen för kommunen, och välkomna Zephyrs högtflygande planer.

Mattias Karlsson

”Vindkraftverk ger allvarliga spår i omgivningen”

Det finns omfattande spår från vindkraften som drabbar människors hälsa och miljö. Det skriver företrädare från två föreningar, Lisbeth Amhag och Krister Ludvigsson, i ett brev till ledarsidan. Den politiske redaktören Mattias Karlsson svarar.

Brev till ledarsidan. Hallandspostens ledare "Inte klimatsmart att låta vinden passera Hylte" (HP 7/6) sprider desinformation om vindkraft som vilseleder läsarna. Utan bevis eller belägg från forskning påstås osanningen att "Vindkraften är på många sätt en helt fantastisk energikälla då den lämnar få spår i sin omgivning". Tvärtom finns det omfattande "spår" som drabbar människors hälsa och miljö framhåller de två föreningarna Stoppa Bräknesbackens vindkraftsprojekt och Stoppa vindkraftsutbyggnaden i Bygget. I Bräknesbacken mellan Oskarström och Simlångsdalen planeras tio 250 meter höga verk i direkt närhet till sex byar med 113 bostäder med 400 boende, 24 av bostäderna finns mycket nära på 600–900 meters avstånd. I Bygget ovanför Simlångsdalen planeras fem 300 meter höga verk i direkt närhet till bostäderna i fem byar vid Pickelsbo och Ingemansbo.

Vindkraftverken ger allvarliga "spår i omgivningen" på människors hälsa och miljö:

- Dag som natt kommer verkens rotorblad att orsaka skador på människors hälsa och miljö. Dels genom skuggrelserna, dels genom den höga ljudnivån från det pulserande bullret som även påverkat innerörats funktion (Läkartidningen, 2013). Enligt WHO Guidelines for European Environmental Noise (2018) överskrids gränsvärdet på 38,6 dBA utomhus och förstärks inomhus speciellt i trähus som företrädesvis finns på landsbygden (Naturvårdsverket, 2020). Ljudet fortplantar sig kilometervis visar Larssons forskning (Energimyndigheten, 2014) beroende på väder, kuperad terräng och markytans egenskaper. I Bräknesbacken finns 24 bostäder inom den överskridna ljudnivån och 19 av dem blir oboeoliga enligt en teknisk ljudanalys av Bertil Persson (Rapport 2023:294). Även blixtljus på tornet reflekteras flera kilometer in i bostädernas speciellt vid mörker, regn och dimma vilket påverkar miljön negativt inne som ute. Detta visar att en vindkraftsindustri är hälsofarlig för boende på landsbygden.
- Känsliga våtmarker försvinner eller skadas, fem i Bräknesbacken och flera i Bygget med avrinning till Fylleån med lax och havsöring. De höga verken genererar kraftiga egenvibrationer som påverkar eko-systemet, avdunstning och koldioxidnivån vilket ökar utsläppen (SGU, 2023). Detta resultat går helt emot EU-lagen (17 juni-24) om att återställa 20 procent av skadade våtmarker.
- PFAS finns i rotorbladens plastmaterial och partiklar sprids i markerna och vidare till grundvattnet, bostädernas egna brunnar, till Fylleån och dricksvattentäkten i Sennan. Riktvärdena för hälsofarliga ämnen som PFAS sänks i privata dricksvattenbrunnar av Livsmedelsverket 1 juli.
- Fridlysta fågelarter och fladdermöss får *inte* ett tillförlitligt säkerhetsavstånd till de höga vindkraftverken. Många dödas och hotade arter minskar visar en finsk studie (jan-24).
- Fastighetsvärdena halveras inom en radie av åtta kilometer enligt Skatteverket (2022) och KTH-studien av Westlund och Wilhelmsson (2021), risk finns att många inte ens blir säljbara. Sammanfattningsvis fastslås att dessa "spår i omgivningen" lamslår och avfolkar en levande landsbygd med dess verksamheter nära en vindkraftsindustri.

Lisbeth Amhag

föreningen Stoppa Bräknesbackens vindkraftsprojekt

Krister Ludvigsson

ordförande föreningen Stoppa vindkraftsutbyggnaden i Bygget

Svar:

För lite med än 100 år sedan sattes byn Hjärnered i södra Halland helt under vatten när vattenkraften i Lagan byggdes ut. Kärnkraftens skadliga inverkan på sin omgivning är väl känd genom de kärnkraftsolyckor som har skett; Harrisburg 1979, Tjernobyl 1986 och Fukushima 2011. För vindkraften finns inga lika allvarliga konsekvenser för omgivningen. Därför är det rätt att säga att vindkraften lämnar få spår i omgivningen jämfört med vattenkraft och kärnkraft. Därmed inte sagt att vindkraften inte kan påverka sin omgivning, särskilt inte när den sticker upp i höjd. Men att bli beskylld för att sprida desinformation är faktiskt allvarlig när det uppenbart inte är fallet. Extra pikant blir anklagelsen när avsändaren själv tycks göra sig skyldig till att sprida felaktigheter. Två exempel.

De två debattörerna hävdar att ”en vindkraftsindustri är hälsofarlig för boende på landsbygden”, bland annat på grund av buller från rotorbladen. Enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från vindkraftverk bör ljudnivån utomhus inte överstiga 40 dBA – vilket är lägre än normal samtalston. Det hävdas också att PFAS från rotorbladen sprids till marker och hamnar i grundvattnet. Men enligt Naturvårdsverket är inte PFAS från vindkraftverk en källa till PFAS i dricksvatten. Vindkraftverk kan absolut ha en påverkan för närboende, men debatten om vindkraftens för- och nackdelar blir inte bättre av att man sprider uppenbara felaktigheter.

Till sist utgår jag från att svenska myndigheter gör korrekta miljöprövningar av ansökningar om etableringar av ny vindkraft enligt gällande lagar. Är man missnöjd med utfallet finns möjligheten att överklaga. Ytterst finns alltid möjligheterna att opinionsbilda gentemot riksdagen för ändrad lagstiftning – men då underlättar det om man håller sig till väl underbyggda argument.

Mattias Karlsson
politisk redaktör

”Vindkraften är på många sätt en helt fantastisk energikälla då den lämnar få spår i sin omgivning”

Juristernas inlägg avslöjar grav okunskap och desinformation.

Korrekt tillämpning av försiktighetsprincipen hade omöjliggjort större delen av den i huvudsak internationella vindkraftsexploateringen. Varken lagstiftning eller myndigheternas arbete på området utgår från vetenskapen.

Två rapporter från Uppsala Universitet 2008 visade att beräkningsmodellen Nord2000 underskattade lågfrekvent ljud med >8 dBA. Modellen togs fram för beräkning av markbunden fordonstrafik i början av seklet. Universitetet har spetskompetens som redan 2014 presenterade datamodell som baserades på lokal topografi och varierande vindriktning och vindstyrkor. Modellen visade flytande max-värden som överskred det tillämpade dygnsmedelvärdet med 15 dBA. Naturvårdsverket agerade inte.

WHO Guidelines for European Environmental Noise underkände redan 2018 tillämpningen av dBA som mätnorm då det filtrerar lågfrekvent ljud och riskerar ”adverse health effects”. Med rekommendationen att medlemsstaterna ska fastställa nya regelverk i samverkan med medicinsk expertis och allmänheten. Naturvårdsverket agerade inte.

Forskning visar att amplitudmodulerat ljud är hörbart inomhus över 3,5 km nattetid medan de förlegade beräkningarna anger under 1 km. De allt högre verken orsakar kraftiga bullerskapande turbulenser i vindriktningen. Naturvårdsverket erkände detta faktum vid den senaste revideringen av bullerregelverket 2020, med noteringen att ”vi följer frågan”. Naturvårdsverket fördröjer medvetet folkets rätt till hälsosam sömn och uppväxt.

Naturvårdsverket har konsekvent undvikit att utvärdera rapporter om infraljudens påverkan av hjärtsäck, lungvävnad, hjärna och de små kapillära blod- och lymfkärlen. Ny nobelprisbelönad forskning visar att de små blodkärlen påverkas så att det laminära blodflödet övergår till turbulent flöde, vilket leder till successiv blockering av blodflödet. Den tyska forskaren Ursula Maria Regul Staeck har uppmanat till stopp för fortsatt utbyggnad av vindkraft.

Nötningen av rotorbladen sker på molekylnivå som avskiljer evighetsgifter av epoximaterial. De infiltrerar näringskedjan via växt- och djurplankton till vår föda och frigörs tillsammans med näringsämnen i magsäcken. Plastmolekylernas storlek understiger 0.32 nanomillimeter och kan då passera cellmembranen och påverka cellkärnan som värdelösa och inflammationsdrivande ämnen.

destruktiva effekter på folkhälsa, uppväxtmiljö, välfärdssystem, klimat, ekosystem, biologisk mångfald och huvudnäringar inom skog- och lantbruk, renskötsel, fiske och turism